

Neseparujte sa! – Separujte s nami

Každý deň sa z nášho sveta vytráca niekoľko pekných zákutí • niekoľko medziludských vzťahov a množstvo kvapiek čistej vody • a pritom, stačí tak málo: nebyť ľahostajný! • Neseparujte sa! Separujte s nami

Pozoruhodné výsledky

V zberovej oblasti liptovskomikulášskych Verejnoprospešných služieb bol zaznamenaný približne 30-percentný medziročný nárast separovaného zberu. „Celý objem vytriedeného odpadu, napríklad plasty, tetrapakové obaly, papier či kartóny sú ďalej spracovávané a zhodnocované,“ uviedol riaditeľ VPS Dušan Grešo. OZ TATRY získalo prostriedky na nákup kontajnerov prostredníctvom projektu Neseparujte sa! Separujte s nami II, spolufinancovaného Finančným mechanizmom Európskeho hospodárskeho spoločenstva, Nórskeho finančným mechanizmom a štátnym rozpočtom SR. (Zdroj: TASR)

Exkurzie a interaktívne programy

Projekt OZ Tatry Neseparujte sa! Separujte s nami za obdobie od mája 2008 do marca 2009 zaznamenal pozoruhodné výsledky. Spomenieme aspoň niektoré z nich.

Napríklad pre výchovno-vzdelávacie zariadenia sa realizovali exkurzie do triediaceho strediska Verejnoprospešných služieb Liptovský Mikuláš (79 akcií, 1 705 účastníkov), prednášky a interaktívne programy (128 akcií, 3 542 účastníkov), brigády (4 akcie, 272 brigádnikov), ale aj akcia Hore Váhom – dolu Váhom s 2 502 účastníkmi. Spolu to bolo 213 akcií a 8 021 účastníkov.

V rámci projektu sa vo výchovno-vzdelávacích zariadeniach v zberovej oblasti Verejnoprospešných služieb Liptovský Mikuláš zaviedol separovaný zber odpadu. Celkom 36 subjektov prijalo 496 ks 40-litrových interiérových nádob určených k zberu papiera (228 ks), plastov, kovov, viacvrstvových kombinovaných obalov, tzv. tetrapakov (228 ks), batérií a akumulátorov (40 ks). Dva ročníky motivačných súťaží pre školy sa niesli pod názvami Tetrapaková liga (zber viacvrstvových

kombinovaných obalov) a Všetko, čo sa blyští (zber obalov z obsahom hliníka).

TV spoty a ďalšie motivačné materiály

K projektu vyšli aj zaujímavé propagačné, motivačné materiály. Medzi nimi napríklad motivačný plagát Separujte s Hugom vydaný z prostriedkov Nadácie pre deti Slovenska (Fond Hodina deťom), Zbierka úloh z matematiky na tému odpad a jeho recyklácia, Veršovačky OZ TATRY, ako aj pracovné listy k téme odpadu či desať druhov informačných letákov, ktoré sa distribuovali do domácností v zberovej oblasti Verejnoprospešných služieb Liptovský Mikuláš. Pre TV Liptov sa vyrobilo 20 propagačných spotov k triedenému zberu odpadu (<http://www.youtube.com/oztatty>). Bulletin pre aktivistov Krajina pre ľudí – ľudia pre krajinu, s podtitulom „bulletin pre ľudí, ktorí sa rozhodli zmeniť tvár Slovenska“, vyšiel v náklade tisíc kusov.

Prostriedky z grantového programu TESCO pre zdravšie mestá, OZ Tatry v rámci projektu Separujte s nami využilo na vydanie informačného materiálu (náklad 10 tisíc ks) s anketou pre firmy, živnostníkov a občanov. Za ďalšie prostriedky (2 820 €) zakúpilo 47 ks 120-litrových nádob na plasty, kovové obaly a tetrapaky, 46 ks 120-litrových nádob na papier a 75 ks 10-litrových interiérových nádob na plasty, papier a sklo pre modelové zavedenie triedeného zberu odpadu v niektorých podnikateľských subjektoch a verejných inštitúciách.

Dobrovoľnícky vklad spojený s realizáciou aktivít bol vyčíslený na 1 702 hodín (bez pracovného času aktivistov pracujúcich na základe rôznych zmlúv a pracovného času pracovníkov na absolventskej praxi v OZ TATRY). Terénni pracovníci, ktorí monitorujú nelegálne skládky odpadu, vlni v apríli absolvovali odborný seminár. OZ Tatry vypracovalo tiež Analýzu riešenia problematiky nelegálnych skládok odpadu obvodnými

úradmi životného prostredia v rokoch 2004 – 2008.

Výsledky súťaže a kampaní

Do dvoch ročníkov súťaže Neseparujte sa! Separujte s nami sa prihlásilo 131 skupín, z nich 51 zaslalo záverečnú správu o realizovaných aktivitách. Dobrovoľnícky vklad realizovaných aktivít bol vyčíslený na 42 238 hodín. Školy s najkreatívnejšími aktivitami dostali knižné dary v súhrnnej hodnote cca 1 600 €. K súťaži boli vydané 2 typy propagačných letákov v súhrnnom náklade 10 tisíc ks a diplomy pre zapojené skupiny.

Grantový program Neseparujte sa! Separujte s nami finančne podporil Trust for Civil Society in Central&Eastern Europe a Nadácia pre deti Slovenska z Fondu Hodina deťom.

Dvadsaťdvoch seminárov Krajina pre ľudí – ľudia pre krajinu a iných informačných podujatí sa zúčastnilo 553 účastníkov, predovšetkým pedagógov zo škôl.

Od začiatku realizácie projektu vzrástlo množstvo vyzbieraných hlavných sledovaných komodít v zberovej oblasti Verejnoprospešných služieb Liptovský Mikuláš z 1 092,10 t v roku 2007 na 1 417,18 t v roku 2009, čo predstavuje rast zberu o 29,76 %.

Od roku 2005, od ktorého OZ TATRY realizuje kampani Neseparujte sa! Separujte s nami, vzrástlo množstvo vyseparovaných hlavných komodít v zberovej oblasti Verejnoprospešných služieb Liptovský Mikuláš o 62,46 %, pričom zber papiera vzrástol o 28,79 %, skla o 68,52 %, plastov o 92,30 %, kovových obalov o 239,01 % viacvrstvových kombinovaných obalov, tzv. tetrapakov, o 200,90 %. V objeme to predstavuje rast množstva vyzbieraných komodít z 872,30 t v roku 2005 na 1 417,19 t v roku 2009.

Mgr. Rudolf Pado
predseda a projektový manažér OZ TATRY
Ilustračné foto: TV spoty OZ TATRY

Novohradský geopark v Európskej a Globálnej sieti geoparkov

Do Siete európskych geoparkov (European Geoparks Network – EGN) a Globálnej siete geoparkov (Global Geopark Networks – GGN) pod patronátom UNESCO pribudol prvý medzinárodný (cezhraničný) geopark Novohrad-Nógrád. Stalo sa tak 27. marca 2010 vo francúzskom Luberone, kde Riadiaci výbor Siete európskych geoparkov prijal za svojho 36. člena jeden z prvých cezhraničných geoparkov na svete. Významným medzníkom sa stal fakt, že ide o spoločný slovensko-maďarský projekt realizovaný na princípoch cezhraničnej spolupráce. Zároveň sa tieto národné územia stali prvými geoparkami zaradenými do siete na obidvoch cezhraničných stranách. Tento akt bol završením dlhodobých snáh trvajúcich od deväťdesiatych rokov, kedy sa zrodila myšlienka budovania spoločného slovensko-maďarského geoparku. Formálne bol Novohradský geopark prijatý do tejto siete na 4. celosvetovej konferencii geoparkov, konanej v Langkawi v Malajzii 9. – 15. apríla 2010, kde bol predstaviteľom manažmentu geoparku odovzdaný diplom o pripojení sa k celosvetovej sieti geoparkov. Na konferencii sa zúčastnili zástupcovia geoparku zo Slovenska aj Maďarska.

Európska sieť geoparkov vznikla v roku 2000, jej zakladajúcimi členmi boli štyri geoparky z Francúzska, Veľkej Británie, Nemecka a Španielska. Základným cieľom siete je zaisťiť trvalo udržateľný rozvoj územia geoparkov využívaním geologického dedičstva daného územia, najmä prostredníctvom rozvoja geoturistiky, ochrany geologickej diverzity a vzdelávania, ako aj samotného presadzovania spoločných záujmov na európskej aj medzinárodnej úrovni, založeného na holistickom prístupe k ochrane prírodného a kultúrneho dedičstva Zeme. V roku 2001 Európska sieť geoparkov podpísala s Divíziou vied o Zemi UNESCO dohodu o spolupráci, ktorá neskôr v roku 2004 vyústila do podpísania Madonieskej deklarácie a samotného vzniku Globálnej siete geoparkov. Sekretariátom tejto siete sa stala Division of Ecological and Earth Sciences UNESCO v Paríži. Na základe týchto dohôd je aplikované pravidlo, že územie zaradené do EGN sa stáva členom Globálnej siete geoparkov.

Do roku 2004 boli členmi EGN len zakladajúce krajiny, popularizáciou témy, vytváraním vhodných podmienok pre vznik geoparkov, úsilím nadšencov, kvalitným manažmentom území a financovaním z rôznych zdrojov (hlavne v rámci programu INTERREG) sa počet členov ku koncu roku 2009 zvýšil na 35. Novohradský geopark sa teda stal 36. členom EGN. Globálna sieť geoparkov má k dnešnému dňu 66 členov z 21 krajín sveta. Ďalších takmer 100 území štyroch kontinentov čaká na súhlas UNESCO stať sa členom tejto zaujímavej siete.

Územie geoparku sa rozprestiera od Filákova na Slovensku až po Bér v Maďarsku, predstavuje krajinu bohatú na jedinečné geologické a prírodné hodnoty, kultúrohistorické dedičstvo, ľudové tradície, modernú kultúru

či gastronómiu. Pre 28 slovenských a 63 maďarských obcí nachádzajúcich sa na pomerne problematickom území znamená toto členstvo úžasnú príležitosť na ďalší rozvoj. Prvý ideový zámer na zriadenie Novohradského geoparku vypracoval a zverejnil RNDr. Jozef Klinda v rokoch 2002 – 2003. Do jeho rozpracovania a realizácie zaangažoval odborníkov zo Slovenskej agentúry životného prostredia v Banskej Bystrici, Správy CHKO Cerová vrchovina a Riaditeľstva Národného parku Bükk, ale najmä zastupiteľstvá miest a obcí v Novohrade. Miestne a regionálne samosprávy (aktívne boli hlavne

manažment zintenzívnili koordináčné práce na budovaní geoparku. V roku 2009 bola do EGN podaná oficiálna nominačná dokumentácia v zmysle medzinárodných pravidiel, v auguste toho roku navštívili geopark experti EGN a UNESCO, ktorí požadovali spracovanie a doručenie dodatočnej dokumentácie. Bolo potrebné okrem iného dokázať, že jednotlivé národné časti dokážu v rámci geoparku spoločne fungovať. Táto snaha sa završila 14. 4. 2010 prijatím do Globálnej siete geoparkov.

Týmto významným medzníkom sa však úsilie realizátorov projektu nekončí, skôr naopak, začína. Členstvo v sieti nie je stále, je prehodnocované v pravidelných časových intervaloch na základe plnenia prísnych kritérií, ktoré musia dodržiavať územia zaradené do siete. Vstupom do tejto prestížnej spoločnosti geoparkov sveta sme sa zaviazali udržiavať a zvyšovať kvalitu územia a poskytovaných služieb v medziach ich trvalej udržateľnosti.

Na Slovensku sa v súčasnom období pripravujú a budujú tri územia geoparkov, v intenciách uznesenia vlády SR č. 740 z 15. októbra 2008 k návrhu koncepcie geoparkov v SR. Ide o spomínaný Novohradský geopark, Banskotiavnický geopark a Banskobystrický geopark. Dúfame, že aj u ostatných dvoch území sa toto úsilie pretaví do rovnako kvalitných výsledkov práce ako v prípade Novohradského geoparku.

Týmto by sme sa chceli poďakovať celému prípravnému aj realizačnému tímu za kvalitne odvedenú prácu, rovnako chceme samotnému geoparku popriať množstvo invencie, nových návštevníkov a veľa úspešne realizovaných projektov, ktoré zabezpečia kvalitný rozvoj územia geoparku.

Ing. Martin Lakanda, Ing. Ivona Cimermanová
SAŽP Banská Bystrica

Novoprijatí členovia GGN (4. celosvetová konferencia geoparkov v Langkawi v Malajzii 9. – 15. apríla 2010)

Filákovo, Radzovce, Čakanovce, Šurice, Čamovce a Šiatorská Bukovinka), mikroregionálne združenia obcí rozpoznali jedinečné príležitosti skrývajúce sa v rozvoji geoturizmu. Začala sa tak rozsiahla práca, ktorej výsledkom bola koncom roku 2007 dokončená základná rozvojová štúdia geoparku, doposiaľ najrozsiahlejšia a odborné najrozmanitejšia dokumentácia daného územia. V roku 2008 na základe jednoznačnej iniciatívy miestnych aktérov vznikol na tomto území geopark, ktorého

Súťažný film Envirofilmu 2010

Architekt odpadu (Veľká Británia), réžia, kamera: Oliver Hodge

Zatepľovanie, izolácie, tepelné čerpadlá, čistiareň odpadových vôd – to všetko sú výrazy, ktoré dobre pozná každý, kto si chce postaviť dom ako-tak spĺňajúci nároky na úspornosť. Američan Michael Reynolds to robí inakšie. Žiadne moderné, sofistikované materiály, ale odpad. Pneumatiky, plechovky od piva, fľaše... Od prvých minút filmu sme fascinovaní týmto architektonickým bohémom, ktorý je priekopníkom aj v pomoci oblastiam zničeným živelnými katastrofami. Jeho boj s americkou byrokraciou je inšpiratívny pre kohokoľvek, kto sa nechce nechať odradiť neúspechmi, nepochopením až tuposťou najvyšších kruhov, kto chce vytrvať pre správnu vec. Film, ktorý sa môže stať bibliou aj u nás.

